

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

IN NOUL AN.

Intrăm în noul an mai curajoși ori cu suflete mai sdrobite ca în anul ce apune?

»In sufletul nostru-i nădejde, iar cugetul nostru-i curat!« Așa am zis la începutul anului trecut. Și în decursul anului dovedit-am prin'vo voincească asvêlire în luptă, că nădejdea din sufletul nostru întemeiată este și bine chibzuită, căci de isbândă a fost încununată!

Iar că gândul ne e curat și cu desvârșire iubitului nostru neam închinat, am dovedit-o asemenea, o dovedim zilnic și vom dovedit-o mereu!

Tie, iubit popor român, ne-am înșiruit de soldați, gregari, cari stăm gata să ne trimiți în orice luptă pentru drepturile tale; tie îți e închinată inima noastră deplină, — dar unde vezi sirele noastre asvêlrite în focul luptei, ale argă și tu, iubit popor, în cete mari, în cete voince, spre a sprigini rëndurile noastre! Ca astfel răzîmându-ne noi pe tine și tu pe noi, numai biruitori să ieșim din luptele și mai mari, și mai grele, ce ne așteaptă, și nici odată biruiți!

Cu căldură îți facem această chemare, cu foc credem în idealul nostru și plini de această credință întăritoare, îți urăm din deplinătatea inimii noastre la pășirea în anul 1904, care va fi un an de grele probe pentru noi:

An nou cu bine și încununat de biruințe!

În anul ce trecu avurăm o Dobră, ajută-ne Părinte al popoarelor, să avem în anul ce vine doritele 20 ba 40!

Înalță-te Române!

Nădlăcani, pe lucru!

După știrile ce avem, deputatul Nădlăcului (com. Cenad), Christoffy, va fi numit comite suprem la Sătmăr.

În cercul acesta Românii și Slovaci au majoritatea covârșitoare a voturilor. Românii și Slovaci de aici vor da dovadă de tact politic și de înțelepciune națională, dacă îndată se vor pune la înțelegere, și mână în mână vor scoate deputat pe un naționalist, trântind pe candidații guvernului!

Adresăm călduros apel fraților noștri din acel cerc, ca îndată ce cercul lor se declară vacant, se organizeze lupta! Slovaci să aducă deputații lor naționali la adunări publice ca să însuflețească poporul, — Românii pe singurul nostru deputat național Dr. Vlad, care le va sta cu drag în ajutor pentru a înălța în înținiri de popor sufletele în alegătorii români, — și D-zeu să le ajute să aibă acolo o nouă isbândă strălucită, cum avurăm noi la Dobră!

Nădlăcani, pe lucru!

Gândiri de Anul-nou.

Ce ne-a adus 1903; ce ne așteaptă în 1904.

Trecut-a cu ajutorul Domnului și anul 1903. Anul a trecut, dar' au rămas neajunsurile și mizeriile de cari suferă vieța noastră publică de zece ani încoace.

Dorim cu toții să eșim din halul, în care ne aflăm, dar' în privința mijloacelor și a modului, sunt între noi deosebiri, cari par'că pot nu se pot împăca. Cu bucurie putem însă înregistra faptul, că curentul activist — dela care nădăjdum noi renălțarea vieții noastre publice, s'a lătit și s'a înrădăcinat în mod însemnat, așa încât nu mai poate fi îndoială că majoritatea covârșitoare a poporului nostru înclină spre activitate.

Această împrejurare, pentru noi de altfel îmbucurătoare, impune tuturor aderenților activității o grea răspundere, pentru-că ei sunt datori a se îngriji de o parte ca toate puterile disponibile să se adune la un loc, să se organizeze, ear' de altă parte, ca curentul pornit să nu ia o direcțiune păgubitoare intereselor naționale.

Având în vedere o eventuală dizolvare a parlamentului încă în primăvară, este de sine înțeles, că nu mai avem timp de pierdut, ci trebuie să ne apucăm fără amânare de muncă, ca întâmplările să nu ne afle, ca aproape totdeauna, nepregătiți.

Idea activității parlamentare în situația de azi — numai noi activiștii o putem compromite, și se băgăm bine de seamă, că aceasta ar însemna perpetuarea stării anarchice de astăzi!

Pentru a încununa aceasta în întâia linie trebuie să avem grije, ca curentul activist să scoată în plan numai bărbați integri, rezoluți și cu caracter ferm, ear' de altă-parte ținuta politică le trebuie astfel croită, ca ei numai și numai de interese obștești să țină seamă, ear' interesele private și egoistice, să nu afle teren de validare între noi!

În ce privește ținuta noastră față de celelalte partide, un lucru e curat, că o conlucrare sau spriginire a partidului guvernamental, ar fi nu numai în contra demnității naționale, dar' ar fi egală cu jertfirea și tradarea tuturor intereselor vitale ale neamului nostru! Pe lângă aceasta am da dovadă de o naivitate politică la culme, dacă, întemeindu-ne pe niște declarațiuni făcute inter pocula, ne-am angaja de a sprijini un guvern, a cărui ministru de culte ne pune în vedere maghiarizarea școalelor, ear' șeful însuși o reformă electorală, care „să asigure și pe viitor preponderanța inteligenței patriotice maghiare“, ceea ce verde spus înseamnă, că d-nul Stefan Tisza are lipsă de o astfel de reformă electorală, care să facă peste puțină validitatea naționalităților în măsura numărului și însemnătății lor!

Până când opinia publică maghiară nu se va desmeteci din beția

șovinismului, accentuarea „frățietății“ chiar și din partea unui prim-ministru, nu poate fi socotită decât ca o simplă frasă, vorbă, menită de a trezi nădejdi deșerte în cei ușor crezătorii!

Abstrăgând dela aceste considerațiuni, este oare înțelept și cu puțință de a face cu un popor nemulțumit politică guvernamentală? Cum își poate cineva închipui, că spriginirea guvernului se poate împăca cu combaterea volniciei administrative, când cunoscut ne este, că guvernul la alegeri are mai mare lipsă de spriginul administrației, decât de al nostru? Șapoi să nu uităm că o mână spală pe cealaltă.

Pilda Sașilor la noi nu se poate aplica. Sașii au ce perde, noi nu mai prea avem ce; ei sunt 200 de mii, noi suntem 3 milioane; ei au o organizațiune de model, au alegători disciplinați, ceea-ce noi numai prin o luptă opozițională crâncenă și urmată zeci de ani cu stăruință de fer, putem ajunge să avem și noi! Și, în sfârșit, mîntea sănătoasă încă ne spune, că pe contrar numai luptând în contra lui și aliându-ne cu contrarii lui, îl putem slăbi, dar' nu spriginindu-'l și întărindu-'i poziția!

Fiind lucru netrăs la îndoială, că politica guvernului de acum ne este hotărît contrară, de sine urmează, că trebuie să luptăm în contra lui. Iar acolo unde noi nu suntem destul de tari pentru de a învinge singuri, resonul aduce cu sine, ca să spriginim opoziția!

Urmând atare ținută și organizându-ne cum se cade, putem eși la iveală deja la cele mai apropiate alegeri, ca un partid politic, ca un factor însemnat, ca cel puțin în viitor se nu ne mai poată socoti nimenea drept o „quantité negligible“!

Dr. Aurel Vlad.

Procesul „Libertății“

În sentința prin care Curia din Peșta a nimicit sentința tribunalului din Cluj în procesul I. al „Libertății“ în care preotul Ioan Moța căpătase 1 an de temniță ordinară, se aduc ca motive:

Intrebarea II. pusă juraților (că este în articol și preamărire de osândiți politici), nu corespunde regulilor din §. 325 a proced. pen. de a stabili faptul pe care se ridică acuză.

Juraților s'a pus, privitor la acest obiect, altă întrebare, decât cea formulată original de procuratură (că adică special Memorandiștii ar fi preamăriți), generalisându-se, că ar fi preamăriți condamnații peste tot, deci nu mai întruște cerința §-ului, de a numi espres perso anele și faptele preamărite — și, zice Curia, dreptul de a lăsa din întrebare acuză ridicată (de procuror) ca neînțeleasă, se ține de jurați, nu de tribunal (care el a modificat întrebarea asta a doua).

Pentru acestea și pentru alte greșeli de formă, a trebuit nimicită pertractarea și rinduită alta nouă.

Noua pertractare se va ținea în curând, cel mult în Martie a. c., naintea aceleiași curți cu jurați și aceleiași tribunal!

An nou fericit!

Din Orăștie și-au răscum-părat felicitările de Anul-nou, trimițînd pentru Masa studenților dela gimnasiul român din Brad, următorii domni, următoarele sume:

Dr. Aurel Vlad	cor. 20
Nicolau Vlad	» 5
Dr. Silviu Moldovan	» 5
Dr. Romul Dobo	» 5
Ioan I. Vulcu	» 10
Valer de Orbonaș	» 5
Ioan Lăzăroiu, com.	» 3
Sim. Corvin iun.	» 3
Ioan Moța	» 3
Virgil Vlad	» 3
Iuliu Florea	» 3
Ioan Rob	» 3
P. Belei	» 2
Dr. St. Erdélyi	» 2
Silviu Dămian	» 2
Dr. Aurel Oprea	» 2
Danil David	» 2
Ioan Jantea	» 2
Ioan Roșu (Turdaș)	» 2
Nicolau Tănase	» 2
Ioan Branga	» 1
I. V. Ioanovici	» 1

Total cor. 86

AMINTIRE.

— Pentru membri români din congregația comitatului Hunedoarei.

În legătură cu moartea neașteptată a comitelui suprem din Deva, e vorbă că va deveni vacant și postul de viceșpan. Să zvonește anume că va fi numit de comite vicecomitele de acum dl L. Mara, — deși se susține și știrea, că d. Hollaki Arthur, acum șpan la Udvarhely, o să fie trimis la noi.

Ori eă va fi numit dl Mara, ori eă va veni d. Hollaky, postul de viceșpan va deveni vacant, eăci în cazul din urmă, s'ereede eă dl Mara s'ereatrage.

În fața acestei situații, — membri români ai congregației, sunt rugați a nu s'angaja, a nu-și de promisiune față de nimenea privitor la sprijinirea postului de viceșpan, — eăci înainte de alegere s'ere va ținea o consfătuire, în care se va hotărî asupra ținutei membrilor români în fața acelei alegeri!

Cine ne judecă!

Când noi Românii suntem isbiți cu cele mai aspre pedepse de tribunalul din Cluj, în procesele noastre naționale, — ziarele ungurești din această metropolă a șovinismului asvîrî rachete de laudă la adresa lui! Dar cum se potrivește acest lucru cu faptul următor:

Ziarul „Ujság“ (Cluj) a atacat de curînd în un ton foarte aprins, pe președintele tribunalului, baronul Szentkereszty, scriînd despre el că osăndește din cale afară aspru și mai ales că el însuși înrîurește asupra juraților (le pune judecata în gură)!

De sigur nu român a fost nenorocitul căzut pe mîna acestui tribunal, pentru care s'a revoltat ziarul clujan.

Președintele i-a făcut de altfel proces lui „Ujság“ și cu judecarea acestui proces, ministrul de justiție a însărcinat o curte străină de ei, pe cea din Murș-Oșorhei.

Dr. Vlad în dietă.

Doză interpelări adresate de d-sa ministrilor, privitor la abuzurile dela Arad și cele dela Zam, în ședința dela 9 Ian. n. a dietei.

Interpeleția I.

Onorată Dietă! Respectarea legilor, executarea legilor, ținerea legilor, este în prima linie datorința aceluora, cari puși sunt a veghia, ca acelea să fie respectate și ținute de cetățeni. E foarte trist, că tocmai din aceea parte vin călcările de lege, care ar fi datoare a griji, ca cetățenii să respecte legea! Un astfel de cas sunt silit a vesti onoratei Diete, și cazul fiind foarte însemnat și lovind în dreptul public al cetățenilor, voiu s'ere arăt mai pe larg.

Comisiunea administrativă a comitatului Arad, a hotărît, ca potrivit cu număratoarea din urmă, s'ere urce numărul membrilor în congregație la 600, și așa a urmat lipsa de a lua măsuri cu privire la arondarea celor 300 de membri cari se aleg. Prilegiul acesta comisiunea administrativă l-a folosit și pentru o nouă împărțire a cercurilor electorale.

Art. de lege XXI. § 29 din 1886 spune hotărît, că sunt a se forma astfel de cercuri, cari s'ere aibă 200—600 alegători; mai de parte zice, că astfel de comune cari au 200 ori mai mult de două sute alegători, formează de sine cercuri de alegeri. Ear' §. 30 al legii spune, că cercurile singuratiche s'ere aleagă atăția membrii, căți stau în proporție cu numărul alegătorilor din respectivul cerc față de numărul total al alegătorilor din comitat.

Statutul comitatens votat în congregația din 5 Noemvrie 1903 a comitatului Arad, sub nr. 1097, cuprinde acum rîndueli în vădită contradicție cu acesterînduiri a le legii, și anume el formează astfel de cercuri electorale, dintre cari de pildă Kis-Pereg are 171, Forrai-Nagy-Iratos 46, Petris 181, Drauț 143, Vârșandul-de-sus 138, Giula-Varsand 128 voturi. (Deci mai puțin de 200, căți cere legea! Red.) Față de acestea, Boroșneul are 368, Buteni 777, Alcsill 860, Boroșebes 745, Halmagiu 717 și Ciuci 1190 alegători, așadar pe teritoriul aceleiaș congregații există cerc electoral cu 46 votanți și cerc electoral cu 1190 votanți!

Este călcată în acest statut și acea rînduire a legii, că acele comune, cari au cel puțin 200 alegători formează ele de sine cercuri electorale neatârătoare. Astfel de comune sunt 6 și anume Pâncota cu 310 alegători, Simandul cu 228, Otlaca cu 205, Siclăul cu 222, Buteni cu 350 alegători! Ca disproporția s'o fac și mai vedită, îmi iau voe a m'ere provoca la faptul, că pe când Nagy-Iratosul cu ai sei 46 alegători, alege 4 membrii congregaționali, adică pe 11 alegători cade un membru, în aceeași vreme Alcsilul cu 860 alegători alege 6 membrii congregaționali, adică la 122 alegători se

să vine un membru. Tot nedreptatea asta o dovedește faptul, că din două cercuri electorale, cari au același număr de alegători, cercul Almás-Kamarás alege 11, ear' al Tărăndului numai 6 membri!

In chipul acesta alegătorii, respective acel public al comitatului care trimitea mai ales membri de un spirit opozițional în congregația comitatului, a fost despoiați de dreptul de alege, și respective aceia au fost înzestrați cu drepturi electorale, cari alegeau mai ales membri pe placul clicei dela comitat! *Cu toate că tocmai acest comitat este care are lipsă de controlul unei opoziții în congregația comitatului: este doar' știut de toată lumea, la ce renume trist a ajuns comitatul Aradului și în timpul din urmă, cu vestita hoție a lui Krivanyi!*

In urma acestei stări de lucruri, îmi iau voe a adresa domnului ministru de interne următoarea întrebare:

1. Are cunoștință domnul ministru de interne, că statutul votat în congregația comitatului Arad din 5 Noembrie 1903 sub numărul 1097/1903 în chestiunea organizării comitatului Arad, cu călcarea dispozițiilor cuprinse în §§. 29 și 30 art. de lege XXI. din 1885 constituie astfel de cercuri, dintre cari Kis-Peregul are azi 171, Forrai N. Iratós 46, Petris 181, Druaș 143, F. Vârșand 138, și Giula Vârșand 128 alegători, — din contră Boroșineul are 638, Buteni 777, Alciul 860, Boroșbeș 745, Halmagiu 717, ear' Ciuci 1190 alegători?

2. Are cunoștință domnul ministru de interne, că cu nesocotirea vedită a citatului articol de lege, comuna Pâncota cu 310 alegători, Siclăul cu 222 Boroșbeșul cu 200, Buteni cu 358 alegători, după statutul amintit nu mai formează azi cercuri electorale de sine, și că în contrazicere cu §. 30 art. de lege XXI. din 1886, numărul reprezentanților în cercurile electorale contemplate în statutul de organizare, cad în mod extra-ordinar favorizate unele față de celelalte?

3. Dacă de unul ministru de interne reg. ung. n'a avut până

acum cunoștință despre aceasta călcare de lege, este aplicat a-și face obiect de studiere amănunțită afacerea aceasta și nedând întărire citatului statut de sub nr. 1097/1903 a congregației comitatului Arad, să îndrume comitatului Arad, a compune un nou statut care să aibă în vedere rinduelile prevăzute în §§. 20 și 30 art. de lege XXI din 1886?

Am aflat de lipsă a face interpelarea aceasta cu atât mai ales, pentru-că în comitatul Aradului s'a pornit o mișcare pentru a mijloci întărirea acestui statut din partea ministrului de interne și se spune lucrul așa, că dacă ministrul n'ar întări acest statut, asta ar însemna „a favorisa pe Români“ (Strigăte în dreapta: Așa și e!) Asta nu e „favorisare“, aceasta e *respectarea legii*, ear' respectarea legii nu înseamnă favorizarea nimănui! Noi nici dela guvern, nici dela altcineva hături nu așteptăm, dar' așteptăm atâta, ca legea să fie ținută atâta de ministrul de interne cât și de comitat! Asta e așa! Cu privire la asta un ziar ce apare în Arad scrie și aceea, că politica de naționalități alui Tisza István s'ar putea judeca după întărirea ori neîntărirea acestui statut. Eu așa cred, On. Dietă, că dacă ministrul de interne ar respinge acest statut, asta nu ar arăta care e politica sa de naționalități, asta ar arăta cel mult, că ministrul de interne respectă legea, ori nu. Noi n'așteptăm dela densusul altceva, decât respectarea legii!

Președintele: Interpelarea se predă ministerului președinte însărcinat cu conducerea ministerului de interne.

Interpelarea a 2-a.

Aurel Vlad: Onorată Dietă! Imi iau voe a înainta și o altă interpelare, cu privire la alt caz, unde legea a fost din partea fibirului din Ilia și a antistiei comunale din comuna Zam, tot atâta de viu *călcată*, ca și în cazul arătat în interpelația mea dintâi.

Pentru luminarea afacerii, țin de lipsă a vă spune starea lucrului,

privind acum logele, locurile prime și celelalte, cuprinse toate pân'la unul, de public românesc și aproape numai românesc! Mi-a venit aminte atunci declarația preotului săsesc din loc, care odinioară a zis, că viitorul Orăștiei este al Românilor, și fără doar și poate cred și eu că dreaptă vorbă a zis!

Iar dacă al nostru e să fie viitorul, să muncim înainte, căci școala bună își arată deja roadele sale!

Dar să revin asupra concertului însuși și să vedem, că oare tinerii concertanți achitatu-sau cum se aștepta publicul dornic să-i asculte? Anticipez deja, că totul a fost la culme!

Punctul I. „O ce veste minunată“ colinda ocașională a sărbătorilor, de maeștrul G. Dima, și-a aflat în tinerii concertanți pe adeverații interpreți. Toate finețele acestui mult apreciat compositor au fost scoase la iveală de diferitele voci din cor (cuartet) și armonia perfectă își vârsa balsam de evlavie creștinească. Aplause vii au acoperit pe concertanți.

Punctul 2. „Maeștrii și plugarii“ de H. Kirchner, e frumoasă și ca conținut și ca compoziție musicală, și în deosebi lasă neștearsă impresie fortissimul final, unde adună n'r'un mănunchiu pe inteligenți, maeștri și plugari, și îi infățișează într'o armonie grandioasă. A fost cântată perfect și cu mult sentiment și dacă

lui, despre care singur la fața locului m'am încredințat.

Fibirul din Ilia, în toamna trecută a dat poruncă antistiei comunale din Zam, în înțelesul căreia a despărțit comuna în două și a obligat copiii din una din aceste părți, să cerceteze școala de stat de acolo, ear' părinților din cealaltă parte le-a îngăduit să-și poată trimite copiii la școala confesională din sat. Porunca aceasta, publicată de antistia comunală după obiceiul locului, cu toba, stă în vedită contrazicere cu §. 6 art. de lege XXXVII. din 1868, care *dă părinților dreptul a-și trimite copiii la acele școli, unde densusii voesc*, ba și se le dee instrucție privată, numai să facă mai târziu examen la vre-o școală publică.

Dar nu s'a îndestulit cu atâta fibirul din Ilia, ci, ca să-și intruzeze porunca nelegală a pedepsit pe părinții, cari nu și-au trimis copiii la școala de stat, ci la școala confesională, ca și pe aceia cari nu și-au trimis *deloc* copiii la școală. In acest chip ilegal au fost pedepsiți mai mulți locuitori din Zam. Imi iau voe a-i înșira cu numele: Constantin Toc, Tit Tonaș, Zosim Iosa, Aron Iancu, Dionisiu Lucaci Ioan Ilinca, Ioan Morariu, Ioan Urs, George Negru, Alexandru Ionaș, Ioan Petruț, Vasile Neagu, Antonie Adam, Moise Burje, Marița Morariu, Saveta Caraie, Androane Burje și George Iacob.

Față cu acești locuitori fibirul, prin judele comunal, a repetat de atâtea-ori pedepsele, până ce aceștia, plecându-se nelegiurii, și-au înscris copiii la școala de stat.

Kiss Ernő: Brav fibirul!

Aurel Vlad: Cel ce purcede în contra legii, e fibirul *brav*? Atunci și d-voastră sunteți *brav* partid „liberal“. Cel ce calcă legea, acela nu e *brav*! (Sgomot). Dar nici cu atâta nu s'a îndestulit fibirul, ci, ca să-și arete puterea, pedepsele acestea nelegiuite le-a incasat tot pe cale nelegiuită, prin zalogiri. Față de o asemenea stare de lucruri, despre care m'am încredințat personal la fața locului și despre care stau bun că

tinerii concertanți cedau aplauselor, trebuiau să o repeteze.

Punct 3. „Auzi valea“ de I. Vidu, ca toate doinele și cântecele populare, a fost bine predată și tot așa de cu drag ascultată.

Punct 4 a fost un solo de flaut cântat de Victor Murășan. O doină românească fără pretenții artistice, simplă și limpedea ca și apă din isvorul munților, care ni-o aduce din fluierul ciobanului în saloanele iluminate cu electricitate, și ne tranpune în viața lui simplă — dar fericită. Cui nu i-a plăcut doina aceasta, n'are inimă românească, ear' Dl Murășan se continue cu diligență manauarea frumosului instrument și va deveni un apreciat flautist!

Punctul 5. „Ceasul rău“ (baladă) de I. Vorobchievici. Acesta a fost punctul de forță al corului! Piesa în sine e grea și obositoare. Corurile, solo, terteturii și quarteturile, ce obvin în piesă, au dovedit, că tinerii nostri înving ori-ce greutate și că sunt bine exercitați! Onoare dirigentului lor și soliștilor.

O pauza de vr-o 10 minute a urmat, în care publicul se delecta și-și comenta impresiile pieselor auzite.

După pauză urmează punctul 6 „Dorul înstrăinatului“ de Flechtenmacher — T. Popovici, care piesă deși veche totuși a fost gustată cu plăcere — fiind bine predată.

asa e, îmi iau voe a adresa domnului ministru reg. ung. de culte precum și ministrului de interne următoarea interpelație (cetește):

In afacerea opririi copiilor obligați la școală, de-a cerceta școala confesională gr.-or. și constrângerea lor cu mijloace nelegiuite de a intra în școala de stat:

1. Au cunoștință domnii ministri, că autoritatea cercuală din Ilia, făcând abuz de putere oficioasă, pe calea antistiei comunale a silit o parte a locuitorilor comunei, ca pe copiii lor obligați la școală, să nu-i mai dee la școala confesională gr.-or. de acolo, ci la cea de stat?

2. Au cunoștință domnii ministri, că primarul comunal din Zam, la porunca fibirului din Ilia, pe acei părinți cari n'au ținut porunca nelegiuită, și nu și-au trimis copiii la școala de stat, ci la cea confesională gr.-or., i-au lovit cu gloabe și i-au tot pedepsit până atunci, până nu și-au scos copiii din școala confesională și i-au dus la cea de stat?

3. Au cunoștință domnii ministri, că părinții pedepsiți în chipul acesta nelegiuit, au fost zalogiți pentru gloabele cari il-s'au dictat, și așa mulți locuitori din Zam au fost siliți a plăti?

4. In cât domnii ministri n'ar avea cunoștință de abuzurile acestea, sunt aplicați a ordona o cercetare aspră, și amesurat s'firșitului aceleia a pedepsi aspru pe oficianții publici cari au făcut abuz de puterea lor oficioasă; amenziile ilegale incasate a le da napoi locuitorilor, iar cu privire la cele neincasate a șterge procedura de incasare, si a șterge pedepsele în mod nelegal croite?

Președintele: Interpelațiunea se va da ministrului de culte și instrucțiune publică, precum și ministrului de interne.

*

Atât la cea dintâi interpelație, cât și la a doua, ministri vor trebui să dea răspuns în față dietei, deci aceste lucruri au să vină încă în desbatere și discuție în dietă!

Vom raporta despre toate.

Punctul 7 „Creangă ruptă“ de I. Vidu și „Hora dela Grivița“ de N. Popovici au fost succese și aplaudate!

Punctul 8 Solo de violină de Porumbescu executat de Laurențiu Curea (care era și dirigentul corului) încă a plăcut publicului fiind cântat cu destul sentiment și acurateță, deși piesa în sine samănă mai mult unei romanțe menită pentru salon, care în concert nu produce efectul pe care l'ar fi meritat diletantul.

Punctul 9 „Din șezătoare“ este o bună creațiune a D-lui I. Vidu și concertanții nostri au executat-o cu deplin succes.

Cea mai plăcută piesă a fost „Marșul cântăreților“ de mult regretatul Porumbescu. Arta cu care a știut autorul țese mândria cântăreților este ceva sublim și cântăreții nostri veseli și ei de succesul lor, te lagănuau în sfere ideale, desmerdându-ți auzul cu acest mărgăritariu. Tunete de aplause au acoperit pe cântăreți și contra decizului lor, au trebuit să repeteze piesa, stând publicul aproape tot în picioare.

Mai amintesc cu plăcere că solurile de flaut și violină au fost acompaniate cu multă dexteritate la pian de D-na V. Dr. Erdélyi, care și de data asta ne-a încredințat că posedă adevărat talent pentru acompaniare. Ca răsplată pentru debutul fericit a primit și un frumos buchet de floșy.

Conferențe publice.

—o—

O bună pildă ne dă lamura inteligenții din Sibiu, prin introducerea seriilor de conferențe publice. Și în deosebi însemnăm cu plăcere faptul, că șirul conferențelor l-a început un dignitar bisericesc, vorbind despre lucruri ce nu aparțin cadrelor bisericii și l-a urmat un profesor seminarial.

Ni-s'a arătat dar' și de data aceasta, că preoții noștri știu și vreau să fie în fruntea tuturor lucrurilor bune, ce tind la luminarea, ca și la desfătarea poporului român.

Și e bine, când preoții în frunte merg și e inveselector când tagma preoțească a centrului bisericii române neunite și-a trimis un membru, să ne arete, că nu e de lipsă, și nu e bine, ca preotul numai din ușa altarului să predice. Chemarea lui e să lumineze, să îndrepteze, să procure ore de plăcere sufletească pe toate terenele vieții intelectuale.

Pilda bună dela Sibiu se o urmeze preoții toți, ear' ceialaltă cărturar ai noștri să iee pilda dela preoți, să le stee în ajutor, să se nizuiască la întrecere și să facă să ne desfătam în curând în o emulare cinstită și frățească.

Căci dacă vre-un popor are trebuință de prelegeri publice, apoi poporul nostru este acela, care e foarte avisat la aceste moderne mijloace pentru lățirea cunoștințelor frumoase și folositoare.

Starea noastră politică nu ne-a îngăduit să avem cercuri literare întinse peste toată țeara ori chiar și numai peste părți din ea.

Nu avem societăți grupate după specialiștii științei și a artelor frumoase. Sărăcia noastră nu ne îngăduie să avem gazete și publicațiuni de specialitate, — nici chiar pentru acei rami ai științelor și artelor, care ne sunt de mai mare folos, de mai mare desfătare.

Singura noastră societate literară și științifică este „Asociațiunea“ (căci societatea pentru fond de teatru până acum numai mijlocit ne întinde câte o fărâmatură de literatură sau știință). Aici însă la „Asociațiune“, prea sunt adunate toate speciile de muncă intelectuală. Și d'aceia se și observă mersul greoi, care acūși acūși

Incă mulți ani cu cântăreții!

Din cele de până aci se poate ori-cine încredința, că totul în acest concert a fost o armonie dulce, o petrecere în sfere ideale, o desprindere oare-cum de greul vieții, spre locul entuziasmului. Terminată fiind programa concertului, tinerimea s'a încins la horă și petrecere, care a durat până în zorile dalbe.

Astfel și-au petrecut Orăștienii sărbătorile crăciunului în anul Domnului 1903 și după cum aud tinerii concertanți încă sunt deplin mulțumiți și cu partea materială, încasându-se frumoasa sumă de aproape 600 Coroane.

Incheiu raportul meu cu dorința ferbinte — ca institutele noastre se continue cu cultivarea muzicii, care este menită a cultiva inimile, căci misiunea bisericii însăși este cultivarea poporului în această direcțiune.

Ear tinerimea eșită din seminare și înzestrată cu cunoștințe musicale, să nu uite a transmite în popor cunoștințele câștigate, ca în timpul cel mai scurt să vedem în fiecare comună câte o reuniune de cântări, care va contribui mult, foarte mult, la cultura generală!

Onca

FOIȚA

Sărbători Yesele.

— Concertul dela Orăștie —

Dintră toate sărbătorile de peste an desigur cele mai vesele sunt, pentru tineri și bătrâni, sărbătorile Crăciunului.

Tinerimea se bucură de darurile primite și de diferitele petreceri ce se perondează în aceste zile, ear' bătrânii se bucură de bucuria tinerilor și astfel uomenimea toată serbează vesel aceste sfinte zile.

Românii orăștieni cu confrății din apropiere, în deosebi anul acesta au avut a doua zi de crăciun, una dintre cele mai plăcute seri, luând parte lume foarte multă de români și streini, la concertul dat de o grupă de teologi din Sibiu (19 la număr).

Sala „Transilvania“ în care avea să se țină concertul, era deja la 1/28 seara plină de public și la orele 8 nu mai erau bilete! Rar s'a văzut în sala aceasta atâta public!

Când mă cuget că înainte cu 20 ani, inteligenta română o puteai număra pe degetele dela mâni și poporul era așa de fricos și servil, încât nu cuteza să între nici în antișambra unei atare sale cum e „Transilvania“, mă cuprind o mândrie ce-mi crește

